

Życiorys naukowy Prof. dr hab. Barbary Wolskiej

Prof. zw. dr hab. Barbara Wolska jest nauczycielem akademickim w Uniwersytecie Łódzkim od czterdziestu sześciu lat. Studia polonistyczne rozpoczęła na Wydziale Filologicznym UŁ w 1965 roku, ukończyła – w roku 1970. Pracę magisterską, poświęconą poezji oświeceniowej w zbiorach Archiwum Juliana i Kazimierza Bartoszewiczów w Łodzi, napisała pod kierunkiem wybitnego badacza piśmiennictwa oświecenia – prof. Zdzisława Skwarczyńskiego. Część pracy magisterskiej stanowiła edycja wierszy wydobytych z rękopisów, zarówno tych, które nie posiadały dotąd publikacji, jak i tych, które przeszły przez druk, skonfrontowanych z wersjami w wydaniach powstałych na przestrzeni trzech wieków. Tak zaczęła się naukowa przygoda z literaturą oświecenia i edytorstwem naukowym tekstów literackich, w czym duży udział mieli przewodnicy naukowci – profesorowie: Zdzisław Skwarczyński i Ryszard Wierzbowski, a także dr Jerzy Tynecki, ludzie wielkiego formatu intelektualnego i moralnego. Zaraz po studiach ukończonych z wyróżnieniem Barbara Wolska została przyjęta do pracy w Zakładzie Literatury Nowożytnej. Pod opieką naukową prof. Z. Skwarczyńskiego zaczęła przygotowywać rozprawę doktorską, wymagającą kwerend archiwalnych i bibliotecznych w kraju i zagranicą. Jednocześnie systematycznie uczestniczyła wraz z Kolegą z Zakładu, prof. Wiesławem Puszem, w zebraniach naukowych Pracowni Historii Literatury Oświecenia Instytutu Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk, mającej zrazu dwa ośrodki: we Wrocławiu i w Warszawie, później tylko w Warszawie. Była słuchaczem inspirujących naukowych wystąpień, uczestniczyła w ciekawych dyskusjach, poszerzała wiedzę, z czasem przedstawiała własne projekty naukowe, wygłaszała referaty. Tam też poznała najwybitniejszych uczonych, badaczy i edytorów literatury oświecenia – między innymi Elżbietę Aleksandrowską, Teresę Kostkiewiczową, Zofię Sinkową, Zbigniewa Golińskiego, Romana Kaletę, Mieczysława Klimowicza, Janusza Maciejewskiego, Juliana Platta, Edwarda Rabowicza – doskonaląc pod ich okiem warsztat filologiczny i metodologię, co miało wielki wpływ na kierunek dalszej pracy naukowej.

Rozprawę doktorską na temat poezji politycznej czasów pierwszego rozbioru ukończyła w 1979 roku. Jej recenzentami byli znawcy okolicznościowej literatury politycznej, profesorowie: Roman Kaleta i Janusz Maciejewski. Po dokonaniu skrótów rozprawa ukazała się drukiem w Ossolineum, pod tytułem *Poezja polityczna czasów pierwszego rozbioru i sejmu delegacyjnego 1772–1775*, Wrocław 1982, jako tom XIX w ramach serii IBL PAN „Studia z Okresu Oświecenia” (1982: Nagro-

da Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki). Wcześniej, tuż po obronie rozprawy, otrzymała stanowisko adiunkta na Wydziale Filologicznym UŁ.

Działalność dydaktyczno-organizacyjna prof. Barbary Wolskiej ponad dwudziestu lat jest ściśle związana z aktywną pracą na rzecz specjalizacji edytorskiej, która w 1993 roku powstała na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego na kierunku Filologia Polska jako pierwsza w kraju specjalizacja tego rodzaju na studiach polonistycznych. W latach 1993–1995 opiekę nad specjalizacją sprawował prof. Jerzy Poradecki, entuzjasta sztuki edytorskiej, z pomocą Barbary Wolskiej i we współpracy z Koleżankami i Kolegami z kilku katedr. W tym czasie powstała Pracownia Komputerowa, która stała się niezbędnym narzędziem do prowadzenia na specjalizacji zajęć o charakterze warsztatowym. To były początki rozwoju nowej dziedziny dydaktycznej na polonistyce łódzkiej, której do dziś patronuje prof. Barbara Wolska.

Rozprawa habilitacyjna Barbary Wolskiej *W świecie żywiołów, Boga i człowieka. Studia o poezji Adama Naruszewicza*, opublikowana została w Wydawnictwie UŁ w 1995 roku. Stanowiła ona odkrycie tego poety jako autora wierszy o charakterze refleksyjno-filozoficznym, kontynuatora liryki renesansowej, czerpiącego z grecko-rzymskiej oraz biblijnej topiki żywiołów, umiejętnie wykorzystującego ujęcia kosmologiczne dla różnorodnych celów artystycznych. Jego liryka ukazana została w szerokim kontekście myśli filozoficznej oraz polskiej i europejskiej poezji. W 1996 roku Barbara Wolska uzyskała stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa. Niebawem też została członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego i Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym, które jest członkiem Société Internationale d'Étude du Dix-huitième Siècle.

W latach 1996–1999 prof. Barbara Wolska pełniła funkcję pełnomocnika Dziekana Wydziału Filologicznego UŁ ds. Dydaktyki Studiów Polonistycznych, ze szczególnym uwzględnieniem opieki nad specjalizacją edytorską. W 1999 roku awansowała na stanowisko profesora nadzwyczajnego i została kierownikiem nowoutworzonego Zakładu Edytorstwa w Katedrze Literatury Polskiej Oświecenia, Pozytywizmu i Młodej Polski UŁ, której kierownikiem był prof. Wiesław Pusz, sprzyjający rozwojowi edytorstwa na łódzkiej polonistyce. Teraz, już w wyodrębnionej uczelnianej jednostce, starała się o utworzenie kadry nauczycieli akademickich związanych ściśle z Zakładem i specjalizacją oraz o podniesienie rangi edytorstwa, które stało się swoistą wizytówką łódzkiej polonistyki. Wraz ze swym najbliższym gronem – Pracownikami Zakładu, unowocześniła program specjalizacji, doprowadziła do wyposażenia Pracowni Komputerowej Zakładu Edytorstwa w sprzęt odpowiadający wymaganiom stawianym technice edytorskiej, dążyła do jego wzbogacenia z myślą o usprawnieniu procesu dydaktycznego i pogłębieniu praktycznych umiejętności absolwentów. Dbała też o poziom zajęć w trosce o wiedzę filologiczną uczestników specjalizacji. Do udziału w projektach naukowych za-

chęcią Studentów – z nimi oraz z Pracownikami i Doktorantami Zakładu Edytorstwa rozpoczęła wówczas edytowanie cennych pomocy dydaktycznych: tomików zawierających poprzedzone wstępem edycje krytyczne wybranych utworów pisarzy oświecenia. W ramach specjalizacji kształcono kolejne roczniki profesjonalnej kadry edytorów tekstów literackich i użytkowych, redaktorów wydawniczych, korektorów, pracowników agencji reklamowych, a także młodych edytorów naukowych, jako że najbardziej zainteresowani problematyką Studenci po ukończeniu specjalizacji podejmowali prace magisterskie o tym profilu badawczym, czy to pod kierunkiem prof. Barbary Wolskiej w Zakładzie Edytorstwa, czy w katedrach, w których mogli zyskać opiekę naukową promotora – literaturoznawcy i zarazem edytora naukowego tekstów literackich (jak profesorów: Wiesława Pusza, Bogdana Mazana czy Jacka Brzozowskiego). Najzdolniejsi absolwenci po uzyskaniu tytułu magistra decydowali się w rozprawie doktorskiej na szczegółowe rozważanie zagadnień tekstologicznych i naukowe opracowywanie godnych zainteresowania utworów literatury polskiej, nieposiadających dotąd krytycznego wydania.

Były to też początki uczestnictwa prof. Barbary Wolskiej w pracach ówczesnego Ośrodka Krytyki Tekstu i Edytorstwa Naukowego IBL PAN (obecnie Ośrodka Badań Filologicznych i Edytorstwa Naukowego IBL PAN). W ramach grantów naukowych IBL PAN i UŁ opracowała wtedy dwa tomy *Dzieł* Adama Naruszewicza (z 1778 roku), obejmujące utwory liryczne oświeceniowego poety (wydane później, w latach 2005 i 2009, jako dwa pierwsze tomy naukowej edycji *Poezji zebranych* tego autora w ramach serii „Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia” Wydawnictwo IBL PAN).

Tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych w dziedzinie literaturoznawstwa Barbara Wolska otrzymała w 2003 roku na podstawie dotychczasowego dorobku oraz monografii edytorskiej *Wiersze polityczne pierwszego rozbioru i sejmu delegacyjnego 1772–1775* (Warszawa 2001, w serii Wydawnictwa Sejmowego „Poezja Polityczna Sejmów Doby Oświecenia”). Był to poprzedzony wstępem wybór ponad stu tekstów, reprezentujących różny poziom literacki, różnorodne środowiska, poglądy polityczne, obiegi, style i gatunki; wybór zaopatrzony w dodatki ułatwiające lekturę: indeksy nazwisk, incipitów i tytułów utworów oraz w kalendarium wydarzeń tego dramatycznego w dziejach Rzeczypospolitej okresu. Pozycja ta była efektem analiz tekstologicznych i interpretacyjnych oraz wieloletnich poszukiwań w archiwalnych materiałach rękopiśmiennych i starodrukach.

Wraz z Pracownikami Zakładu prof. Barbara Wolska ułożyła program Studiów Podyplomowych „Edytorstwo Tekstów Literackich” i została kierownikiem tych studiów (2006), którą to funkcję sprawuje do dziś. W 2007 roku otrzymała stanowisko profesora zwyczajnego w Katedrze Edytorstwa UŁ, wyodrębnionej z Katedry Literatury Polskiej Oświecenia, Pozytywizmu i Młodej Polski, i została mianowana kierownikiem Katedry. Kontynuowała wspólnie z Pracownikami, Doktorantami i Magistrantami wydawanie edycji pomyślanych jako pomoce

dydaktyczne dla studentów polonistyki w serii „Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego UŁ”. Seria ta liczy obecnie sześć tomików (między innymi sielanki Naruszewicza, wybrane erotyki Franciszka Dionizego Książczaka, wybór poezji Franciszka Zabłockiego, bajki na łamach „Zabaw Przyjemnych i Pożytecznych”, tragedia Wojciecha Bogusławskiego *Saul*, z Alfieriego); w finalnym opracowaniu są dwa kolejne utwory Bogusławskiego (*Izkahar, król Guaxary; Pustelnik na wyspie Formentera*). Te publikacje, opracowane w Katedrze całościowo, to jest od wydobycia z dawnych druków, poprzez ich transkrypcję, krytykę tekstu, objaśnienia, wstęp, korektę, po fachowo wykonany skład tekstu, zyskały uznanie krajowego środowiska polonistycznego.

Jednocześnie w ramach grantów zacieśniła się współpraca z Ośrodkiem Badań Filologicznych i Edytorstwa Naukowego IBL PAN oraz serią „Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia” Wydawnictwa IBL PAN – został wydany w opracowaniu Barbary Wolskiej tom trzeci *Poezji zebranych* Naruszewicza (2012), zawierający edycję krytyczną sielanek, satyr, bajek i epigramatów, oraz, w opracowaniu wspólnym z Ariadną Maślowską-Nowak – obszerny tom czwarty (2015), obejmujący przekłady i parafrazy utworów Horacego, Anakreonta, Tacyta i Macieja Kazimierza Sarbiewskiego. Dzięki temu kilkutomowemu naukowemu i edytorskiemu przedsięwzięciu zmieniło się w naszych czasach postrzeganie tego wybitnego oświeceniowego poety w świadomości nie tylko badaczy Wieku Świata, lecz i czytelników zainteresowanych osiemnastowieczną poezją rodzimą, oryginalną i obcą, przyswajaną przez medium ojczystego języka.

Jako adiunkt Barbara Wolska prowadziła seminaria dyplomowe: zrazu w Uniwersytecie Łódzkim, później w podległym UŁ Kolegium Nauczycielskim w Łowiczu i – już jako doktor habilitowany i profesor – w macierzystej uczelni oraz w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, promując ogółem około stu sześćdziesięciu licencjatów. Od czasu uzyskania stopnia doktora habilitowanego wypromowała około dwustu magistrów filologii polskiej oraz trzynastu doktorów nauk humanistycznych; kilku Doktorantów finalizuje swe rozprawy, w tym jedna z Doktorantek – z zakresu edytorstwa multimedialnego.

Prof. Barbara Wolska opublikowała ponad czterdzieści rozpraw i studiów z zakresu literatury polskiej okresu oświecenia i czasopiśmiennictwa XVIII i XIX wieku, w tym dwie z zakresu literatury współczesnej (Stanisław Grochowiak, Ewa Lipska), a także dziewięć książek – w tym sześć edycji krytycznych zaopatrzonych we wstępy i odpowiedni aparat naukowo-edytorski, z filologicznym i faktograficznym komentarzem. Jest ponadto współwydawczynią dziewięciu edycji krytycznych, redaktorem naukowym czternastu książek, a także autorką dziewięciu recenzji opublikowanych w czasopismach naukowych, ponadto wielu recenzji wydawniczych i recenzji rozpraw doktorskich oraz kilku opinii opracowywanych w związku z procedurą o stopień naukowy doktora habilitowanego i tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych. Od 2011 roku jest redaktorem naczelnym

rocznika „Napis” o podtytule „Pismo poświęcone literaturze okolicznościowej i użytkowej” (Wydawnictwo IBL PAN), periodyku zainicjowanego w 1994 roku przez prof. Janusza Maciejewskiego, poświęconego głównie tekstom z pogranicza wysokiej literatury artystycznej oraz folkloru środowiskowego i literatury popularnej.

Zainteresowania naukowe prof. Barbary Wolskiej obejmują historię literatury polskiej (głównie doby oświecenia, z uwzględnieniem zarówno źródeł antycznych, grecko-rzymskich, jak i nowożytnych zachodnioeuropejskich); edytorstwo naukowe tekstów literackich (teoria i praktyka); czasopiśmiennictwo XVIII i XIX wieku; literaturę obiegu rękopiśmiennego drugiej połowy XVIII wieku, stanowiącą ważny element tzw. folkloru szlacheckiego, w tym zwłaszcza: poezję okolicznościowo-polityczną i okazjonalno-towarzyską oraz poezję wolną od cenzury – szczególnie erotyczną i obsceniczną.